

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Բ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան 12 Ֆր.

Վեցամսեայ 6 Ֆր.

ԼՐՏԱՍՏՆԱՆ

Երկու քիչը մեկ ծրարով

Տարեկան 14 Ֆր.

Վեցամսեայ 7 Ֆր.

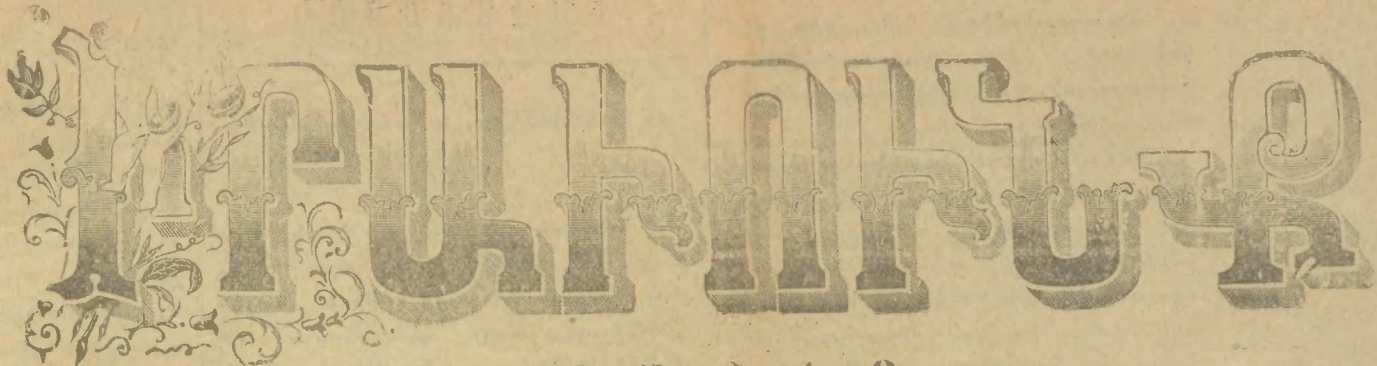
ԱՍԵՐԻՍԱ

Տարեկան 2.60 Տոյ.

Վեցամսեայ 1.50 Տոյ.

ԿԱՆԻԿ

ԻՄԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ
20 ՄԵԹ.

Լ Ր Ա Կ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏՈՐԱԿՈՒԹԻ ՍՄԵՆ ԶՈՐԵՔԵԱԿՈՒԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Redaction du Journal

«Ira vounk»

(Bulgarie) VARNA

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

«Иравунк»

ВАРНА

Իրոպիզնիք եւտ չեմ տրուիր

ՊՈՒԼԿԱՐԱՋԱՅ ՃԱՍՏԱՌՈՂՈՎԸ

Մեր նախորդ թիւով հրատարակեցինք Ֆիլիպէի պատ. թաղ. խորհրդոյ հրաւերը՝ համաժողով մը կազմելու Սօֆիայի մէջ, Պուլկարահայոց առաջնորդական և կրթական գործերը կազմակերպելու ու կարգադրելու, նաեւ կաթողիկոսական պատգամաւոր ընտրելու համար:

Շնորհաւորութեան աշխատի է Ֆիլիպէի թաղ. խորհուրդը իր այս նախաձեռնութեան առթիւ որ ըստ բաւականին կատարելութեան դրոշմը կը կրէ, և վերջապէս զմեզ կաղաւթէ այն անորոշութիւններէն և անվերջ ձգող ձգումներէն, որոնց մասնունցանք տարիներէ ի վեր էջմիածնէն և Պատրիարքարանէն խոստացուած նուիրակներու և այցելու հովիւներու առաքմանը սպասելով: Այլ հասկցուեցաւ թէ մեր գոտին մեր ձեռքովը կապելու ենք:

Համաժողովին բացումը պիտի կատարուի յառաջիկայ յունիս ամսոյ 30ին՝ այսինքն ճիշդ մէկ ամիս ունինք մեր առջեւ պատգամաւորները ընտրելու և նախապատրաստութիւնները ընելու համար:

Ուրեմն մէն մի հայաբնակ քաղաքի պաշտօնական մարմիններ փութալու են իրենց պատգամաւորները ընտրելու և զրկելու:

Օրակարգին մէջ գրուած էրեք խնդիրներուն կարեւորութիւնը անվիճելի է իսկ փութացուցման հարկը անխուսափելի: Այս մասին ոչ մէկ հողմէ ոչ մէկ առարկութիւն:

Ինչպէս որ Ֆիլիպէի թաղ. խորհրդոյ որոշումը մեզ ըմբռնել կուտայ, Վառնայի Ռուսոգի, Ֆիլիպէի և Սօֆիայի հայ գաղութները երկուական, իսկ Շումլայի Սիլիստրէի, Տօպրիչի Պուլկարի, Սիլիւնի և թ. Բազարճըզի գաղութները մէյմէկ աշխարհական պատգամաւոր զրկելու իրաւունք պիտի ունենան, վերջիններուն թուի նուազութիւնը տե-

սակէտ ունենալով: Թէեւ հարկ էր որ այս տեսակետով Վառնան երկուքէ աւելի պատգամաւոր ունենար, քանի որ այս քաղաքը բաղադրուած Ռուսոգիի և Ֆիլիպէի շատ մեծ թիւ կը ներկայացնէ, 850 հայ ընտանիք, բացի հարկւարաւոր պաշտօններէ և տուն չը կազմողներէ: Բայց այս առաջին առթիւ համակերպելով նախաձեռնարկ խորհուրդին որոշմանը, Վառնայէն միայն երկու աշխարհական պատգամաւոր զրկելով պէտք է գոհանա՞նք:

Անդին կը մնայ կրօնական դասը, որ անշուշտ իր ուրոյն պատգամաւորները պէտք է ունենայ: Մենք կը կալմենք թէ շատ լայն իրաւունք տուած կըլլանք այդ Գառնի թէ՛ Վառնի վարդ. Յակոբեանի առեւտրէն պէս՝ մէն մի եկեղեցիէ մէյմէկ քահանայ առնուի իբր պատգամաւոր: Եւ այդպէսով գրեթէ բոլոր Պուլկարիոյ հայ քահանաները պատգամաւոր կրնանա՞նք, ինչ որ ոչ բանաւոր է և ոչ բաղձալի: Ըստ մեզ 3—4 քահանայի իբր պատգամաւոր մասնակցութիւնը շատ է իսկ, քանի որ բոլոր պուլկարահայ քահանաներուն թիւը 13ը չանցնիր:

Հրաւիրագրին մէջ կարելորդ էտ մըն ալ լաւ չէ լուսաբանուած այն է թէ պատգամաւորները ուղղակի ժողովուրդին ընդհանուր և զաւտնի քուէարկութեամբը պիտի ընտրուին, թէ՛ «Ազգ. պաշտօնական մարմիններէն»: Հրաւիրագրին բառական իմաստը մեզ այս վերջինը ցոյց կուտայ. սապէս:

«Խորհուրդս որոշեց դիմել պուլկարահայ Ազգ. պաշտօնական մարմիններու, որպէսզի փութան իրենց պատգամաւորները զրկել մինչեւ յունիս 30»:

Լաւ պիտի ըլլար որ նախաձեռնութիւն ստանձնող Պատ. թաղ. խորհուրդը այս մասին որոշ և մեկին կերպով բացատրէր հրապարակաւ իր տեսակետները, նուազագույն թիւը անշուշտ ժամանակի սղութիւնը եւս:

Նոյնպէս Ֆիլիպէի թաղ. խոր-

հրդին վրայ պարտք կը ծանրանայ Պուլկարի Պատրիարքարանին հետ—նախ քան պուլկարահայ համաժողովին գումարումը—բանակցել և վճարականօրէն հասկըցընել թէ Պուլկարահայութիւնը ինք կուզէ ընտրել կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու համար իր կրօնական և աշխարհական պատգամաւորները և ինքի յարգել տալ իր այս ընկալեալ իրաւունքը:

Աւելորդ չենք համարեր հոս անգամ մըն ալ կրկնել Օրակարգի գրուած երեք խնդիրներուն կարեւորութիւնը և անյետաձգելի հանգամանքը՝ Պուլկարահայոց գոյութեան պահպանման և քաղաքացիական կրկին տեսակետներով ի նկատի ունենալով, հարկ է որ իւրաքանչիւր քաղաքի թաղականներ և Հոգաբարձուներ զոր ծին մղուին և համաժողովին նախապատրաստութիւններուն մէջ չի յապաղին այլեւս:

ԲՈՂՈՔ ՄԵՆ ԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆՅ ԳԵՄ

Ծանօթ գրողէտ-գործիչ եւ Անանիոս հանդէսի խմբագիր Տ. Արշակ Զօպանեան իր վերջին թիւովը՝ երկու տխուր դէպքերու առթիւ երկար յօդուած մըն է գրած, որով կը բողոքէ թէ՛ Արիիար Արիիարեանի սպանութեան գէմ է թէ՛ Բարիզիթուրք-դրօշակեան գոնկրէինս գէմ:

Տ. Զօպանեան շատ մօռեմ ծանօթ ըլլալով Բարիզի Գոնկրէին մասնակցող ժէօն. թիւրքերու հրատարակութեանց, խորհելու կերպին և հոգեբանութեան, մեծ կշիռ ունի իր կարծիքը՝ բնորոշելու համար այդ Գոնկրէին իրական արժէքը, մասնաւորապէս Հայերու նկատմամբ: Ուստի մենք կարելորդ կը գտնենք յօդուածին այդ մասը նոյնութեամբ ծանօթացնել հոս մեր ընթերցողաց:

Փարիզ գումարում թրքո-ղաւնակցական Գոնկրէին այնքան ցաւ պատճառեց ինծի, ըսի վերեւ՝ որքան

Արիիարեանի սպանութիւնը Այս բողոքաւորութիւնը ֆանթազիսթ բան մը թող չը կարծուի: Արիիարեանի սպանութեամբ, անհատ մըն է՝ մեծ հաշման, կուլիւն ունեցող՝ բայց անհատ մը որ անհետացաւ: Փարիզի վերջին Բօնկրէին մէջ սպանուեցաւ, կամ դէ՞ սպանման համարուն մէջ զրուեցաւ քան մը որ գիր ի վեր է ու եւէ Հայ անհատէ, այն է Հայկական Դատը:

«Սոսանիան պիտի թեան ընդգրկման գիր տարրերու Բօնկրէինը ժէօն. թիւրքերու համար ընդհանրապէս եւ Ահմէտ Ռիզային համար մասնաւորապէս՝ յաղթանակ մըն է, եւ Դրօշակեան կուսակցութեան ապագայական խաթարման վերջին դրուագը: Թրքահայ հասարակութեան քաղաքական ազատագրութիւնը ձեռք ձգելու միակ նուազագուծ հիմնուած այդ կուսակցութիւնը այս Բօնկրէին մէջ ինքզինքն ի հանդէս բերու իբր Սոսանեան պիտի թիւնը վերականգնելու, թուրք ժողովուրդին հայ արիւնով աղաւորումը վարկը բարձրացնելու եւ բայց ազգութեանց պատմական ինքնորոշումը թիւններուն Սոսանեան խորհրդարանի մը քուրային մէջ հալեցնելու նպատակով մարմին մը:

Այս անակնկալ եւ տարօրինակ եղելութեան մասին շատ քան կայ ըսելու, եւ շատ քան ըսուեցաւ ալ արդէն արտասահմանի հայ մամուլին մէջ: Մասնաւորապէս ուշագրաւ էին Սապահ-Գիւլիանի հոյակապ ուսումնասիրութիւնը Հիւլալին մէջ եւ Իրաւունքի մէջ հրատարակուած շատ ողջմիտ յօդուածներու շարքը: Ես կուզեմ այստեղ ուրուագծել այն մէկ քանի էական խորհրդածութիւնները զոր ան ինծի ներշնչեց:

Երբ լուր տարածուեցաւ թէ Դրօշակեանը նախաձեռնութիւնն ստանձնած են Սոսանեան Պիտութեան բոլոր մաքառող տարրերու համաժողով մը գումարելու, երեւակայեցի որ թուրք լուծին տակ կքած բայց ազգութեան մը ներկայացուցիչ այդ կուսակցութիւնը պիտի ձգտէր համախմբել աւար, ալպանացի, մակեդոնացի տարրերու ներկայացուցիչներ՝ ինչպէս եւ ժէօն. թիւրքերը, եւ խոստանալ թուրքիոյ վերստնորոգման ու սահմանադրական բէթիկ մը հաստատման համար ոչ թիւրք տարրերուն գործօն աջակցութիւնը՝ պայմանով որ ժէօն. թիւրքերն ալ ընդունէին բայց ազգութեանց վարչական ինքնավարութեան սկզբունքը: Բօնկրէին այդ ուղղութեամբ կաղմակերպուած, կրնար որոշ չափով՝ նշանակութիւն եւ օգուտ ունենալ: Արդ, համաժողովը որ տեղի ունեցաւ, հալոտանան եղաւ երեւակայածիս: Արարները, Ալպանացիք եւ

Մակեդոնացիք կ'ընեն խառնակցիլ միմիայն հայ Դրօշակ տնտեսն են որ խորհրդակցած են ժեօն-թիւրքերուն հետ ու համաձայնած են՝ Ահմէտ Ռիզայի գլուխ թրքական ծրագրին վրայ ինկրէին՝ եզրանագոյթի ներքին ամփոփող պաշտօնական յայտարարութիւնը կը ներկայացնէ միմիայն հետեւեալ «գահաճութիւն» 1) Դաշնակցութիւն Սալթան Զաւարի: 2) Արմատական փոփոխութիւն ներկայ թէժի: 3) Հաստատում սահմանադրական ընթացքի մէջ խոսք միջազգային գաշակարարութեան պայմանագրութեան գործադրութեան մասին: Այս էր ինչ որ ցարդ կոչէր: Ահմէտ Ռիզա, նոյն րանն է որ փոքրէն այժմ Դրօշակներու ձիւղ է որ Ահմէտ Ռիզա այժմ կը հաւան իր նպատակին հասնելու համար՝ յեղափոխական «միջոցներու» գործածութեանը որմէ ցարդ կը խորհէր: Բայց այդ հասկանալի է՝ երբ Հայոց ամենէն, զօրեղ կուսակցութիւնը իր բոլոր ուժերը ժեօն-թիւրք ծրագրին իրականացման ի նպաստ կը դնէ: Ինչպէս է որ Ռիզա, յաջողութեան հաւանականութիւնները բազմապատկուած տեսնելով, հաւանի (բայց այն ալ մեծ զգուշաւորութեամբ եւ վերապահութեամբ, ինչպէս կը տեսնենք Միշկիւրի Բոնկրէն ի վեր հրատարակած յօդուածներէն) ըստն միջոցներու կիրարկման: 1902ի աղաւթական Օսմանցիներու Համաժողովին, Դրօշակեանց գլխաւոր պատգամաւորը՝ Պ. Ս. սեան՝ յայտարարեց թէ՛ կայ մէկ ժեօն-թիւրքութեան մէջ որուն հետ Հայերը չպիտի համաձայնին, եւ այն Ահմէտ Ռիզան է: Ինչպէս պատահեցաւ սնկից ի վեր, որ այսօր Դրօշակեաները կը բռնեն ընթացք մը տրամագծովն հակառակ Պ. Ս. սեանի յայտարարութեան: 1902ի Բոնկրէն, նկատելով Հրօշակեան եւ Դրօշակեան պատգամաւորներու համաձայնութիւնը ազգայնական որոշ ու կողմով իր թաղար Ահմէտ Ռիզայի գլխաւոր անկեղծ ժողովական կի մը մէջ, բոլոր Ահմէտ Հայ ըլլալի թերեւս եւս ալ այս գաղափարուն պէս պիտի վարուէին: Բայց եւս Թիւրք եւս, եւս Ահմէտ Ռիզայի տառապանքական էր, եւ է միշտ Դրօշակեաներն են որ տրամագծովն ինչ: Եթէ կայ մէկ որ ի լուծ է 19)2 էն ի վրէժ զի Դրօշակեանութիւնն է: 19)2 թուականը կը ստացուի թիւն, հաւատարմի ալն զգացմանց եւ սկզբունքներուն որոնց վրայ հիմնուած է, ազգայնական զգացմանը վրէժն առաջնորդուած: այժմ իր կերպով րական միջազգային ձգտումներն են որ կը վարեն այդ հոսանքները: «Ազգ», «Ազգի թիւ» հոսանքներուն միջոցով ինչ որ Դրօշակեաները զիջակարած է ներկայ Բոնկրէն մէջ, եւ այդ ձգտումը, այնքան առաջ զացած է որ չ'իմանիր ինչ մէջ «Ահմէտ» թիւն լուծած է Պ. Լոնկէին: այն է թիւն վիտին մէջ զոր այս վերջինը հրատարակած էր զհետեւի Տարնայ Սերոբին եւ իր զաւակներուն լուսանկարը իւր թուրք-հայ յեղափոխականներու խմբագրականը մը: Երբ է թիւնը

ատեն մէջ, Տէ'ր Աստուած՝ երեքն ալ նահատակուեցան թուրքին դէմ կուսակցով... այս սրբապղծութիւնը կատարուած էր «Երկերկարականութեան» խաթերը համար: Միմիայն «Երկերկարականութեան» վերջը չ'փոթեցնէր սակայն ստորագրողները: Դրօշակեանց այս արարքը կը մեկնուէր նաեւ ուրիշ տարրով մը, այն է «յուսահատութիւն» զուտ հայ ուժերով կամ եւրոպական միջամտութեամբ հայկական հարցին լուծումէն: Արդ, երբէք այդպիսի յուսահատութիւն մը այնքան քիչ արդարանալի չէր որքան ներկայ ըրպէն երբ միջազգային քաղաքական կացութիւնը աւելի քան ու է ատեն նպատակաւոր է Արեւելքի քայա ազգութեանց դատին: Անգլիայի իր թրքաւորութիւնն ըստուած եւ իր հին հակառակորդին՝ Ռուսին հետ համեմատելով: Մակեդոնիոյ հարցը արդէն վերջնական լուծման ճամբուն մէջ մտած, ու Ռուս-թիւրք պատերազմը մը հաւանականութիւնը հորիզոնի վրայ: Ժիւղ է որ կացութիւնը՝ զուտ հայ ուժերու ներկայացուցած պատկերն ի նկատի ունենալով՝ իսկապէս յուսահատեցուցիչ է: Երկրին մէջ թրքաւոր ժողովրդին տուած մեծամասնութիւնը, տառապանքէն ազուցած, սկսն բան զրախն սպասող, անկարող իր իսկ նախաձեռնութեամբ իր ծոցէն ուժեղ ճիգ մը ժալթեցնելու՝ արտասահմանի հայութեան ոչ յեղափոխական ստուար զանգուածը՝ անտարբեր դէպի ազգային դատը, բարեգործական ազգասիրութեան անդին անցնել չուզող: Հրօշակեանութիւնը բաժնուած երեք մասի, երեքն ալ տկար, եւ անկարող միմիայն ալ խոշոր ճիգն ընելու որ պէտք է մեր դատին լուծման համար: Կը մնար Դրօշակեան կուսակցութիւնը, միակ իսկապէս զօնը յեղափոխական տարրը, բայց հաւան ալ ժեօն-թիւրքութեան հետ կը ձուլուի... Այս տխուր կացութիւնը կրնար բոյրովին բարեփոխուի ի թիւ Դաշնակցութեանը, փոխանակ ժեօն-թիւրքութեան հետ համաձայնելու, հայ յեղափոխականը բոլոր տարրերուն միացման գործին աջակցած եւ ուժեղ ու անկեղծ թափով մը զայն բացարձակ յաջողման հասցնելու նպատակով ըլլալ: Դաշնակցութիւնը ճիշդ հակառակն ըրաւ, այն եռանդն ու խանդավառութիւնը զոր ցոյց տուաւ թուրքերուն հետ համաձայնելու, այդ նոյն եռանդն ու խանդավառութիւնը պարզից տարեւելք ի վեր հայ յեղափոխական կուսակցութեանց միացումը ծրագրելով թիւնը: Եթէ Դաշնակցութիւնը կարող ըլլար իրենին առանց հայ յեղափոխական միւս տարրերուն՝ իմաստուն եւ կուսովի թաղերով մը՝ հայկական դատը հասցնել իր լուծմանը, ինչպէս պիտի չուէինալի քայլ թիւնը քիչ ու թիւնը դէմ տարնելէ ի վեր կազմը անխնայ անժամանակ հատուածական աշխատանքներէ ու ցոյցերէ յետոյ՝ որոնք Հայաստանի մէջ հայ տարրը տկարացնելու միակ արդիւնքը կրնային տալ, յանկույտ չ'ընել թուրք պետութեան վերանորոգման գործին լծուել, սա չէ որ «հայկական դատը» լուծելու պիտի նպաստէր: (Շարունակելի)

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

Վեհապետներու տեսակցութեանը առթիւ

Միմիայն Հանրապետութեան հաստատման ժամանակ Լոնտոն Անգլիոյ թագաւորին այցելութիւն տալէն անմիջապէս յետոյ, վրայ հասաւ այս վերջինին Ռեվալ այցելութիւնը Ռուսիոյ Ջարին: «Ռուսներ» նախընթաց թիւով մեր ընթերցողներուն ծանօթացուցինք թէ որ աստիճան զոգանար վրդովումով մը դիտեցին գերման գիւտնագէտները եւ մամուլը Թարիէրի այցը, նոյն չափ անաբեկող տպաւորութեան մը տակ մնացած են այսօր Գերմանացիները: Էտուարտ Թագաւորին Ռեվալ այցելութեան: Որչափ որ Ռուսիոյ պաշտօնական ու կիսապաշտօնական թերթերը Գերմանացիները անորոշեցնելու խօսքեր ալ չուային, գերման մամուլը չէ կարող իր սարսափը ծածկել եւ Գերմանիոյ առանձինն ու չեղ-քացեալ դերը մը մատնելու երկիւղը պարտկել: Թանի Պէրլի թիւթակցը այս մասին գերման Գերթերու յայտած կտրծիքները ու արձակած աղաղակները համառոտելով կըսէ: «Երբեք գերման թերթերը այս պարագային զբաղեցնող նաեւ Մակեդոնական խնդիրն է, յորում Գերմանիան կրնայ բռնադատուի զա երկու միջոցներէ մէկը լնտելու, կամ եւրոպական համաձայնութեան համակերպիլ եւ կամ պահել Սուլթանին բարեկամութիւնը որուն կապուած է»:

Գերմանացիք երբէք վստահ չեն թէ ծանր պարագաներու առջեւ Թաւրիան իր եւ գիւտնագի իրենց հետ ունենան: Արդէն Թաւրիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Թիթօնի վերջին ճառը զոր արտասանեց Երեսփոխանութիւն մէջ ցոյց կուտայ թէ Թաւրիոյ ինչ դիրքը պիտի բռնեն Արեւելքի մասին: Մ. Թիթօնը ըսաւ: «Արեւելեան խնդրոյ նկատմամբ Թաւրիոյ եւ Յրանսայի միջեւ անհամաձայնութիւն ծագելու հաւանականութիւն փնտռել չտուան տեղի է՝ որովհետեւ սա վերջերս անցած դարձած զէպերը ապացուցին թէ ամեն պահագայի մէջ Թրանսա եւ Թաւրիա խիստ բարեկամաբար եւ համերաշխութեամբ քայլեր կ'առնեն, որինակ, Դրան եւ Թաւրիոյ միջեւ ծագած անհամաձայնութեան գիւտութեամբ վերջանալուն համար Թրանսայի միջամտութիւնը մեղ համար բարեկամութեան ապացոյց մըն էր նոյն պէս պարզեան երկաթուղիներու մասին տը Թրանսա բարեկամութիւնը կը պահէ: վերջապէս ամէն պարագայի տակ Թրանսայի հետ Թաւրիոյ բարեկամութիւնը հաստատ է»:

Անդին Գերմանիոյ միակ յոյսը կը մնայ, Արեւելեան խնդրոյ նկատմամբ, Աւստրո-Հունգարիոյ վրայ: Բայց Գերմանացիք իրենք ալ գիտեն թէ որ աստիճան յոյս կրնայ ներշնչել Աւստրիոյ ներքին վիճակը Գերմանացիք հոն իրենց զօրավիգ կրնան ունենալ միայն քերման տարրը, որ այդ գիւտնագի պետութեան փորձառականութիւնը կը կ'ըմէ: Իսկ անդին ինչ մը հակադրման տարրեր, թէ Աւստրիոյ եւ թէ Հունգարիոյ մէջ, ամեն բան յաճն կ'առնեն, բայց երբէք գերմանական տիրակալութիւնը ու ազգացութիւնը: Հետեւաբար եւրոպական ընդհանուր պաշտօն մը պարագային Թրանց Երեսփոխարէն կ'առաջարկէ Երեսփոխարէնները:

Ներքին հաւասարակշռութիւնը չ'ը կորսնցնելու վախը միայն պիտի կրնան ունենալ: Եթէ երբեք անխոհեմութիւնը ունենալ ալեզարդ կայսրը իր բանակներուն եւ տորմիդին հրամայելու որ՝ Գերմանիոյ ի նպաստ՝ Յրանսայի, Թաւրիոյ եւ Ռուսիոյ դէմ կրնուին, ատով իր պետութեան քայքայումը վճարած պիտի ըլլայ որովհետեւ երկրին մեծամասնութիւնը՝ կազմող տարրերը պիտի մերժեն զնպակ եւ ոտմը արձակել իրենց ցեղակիցներուն դէմ: Զէ կարելի երեւակայիլ որ այս պարագաները նկատի չ'առնեն Պէրլիի գիւտնագէտները: Եւ ահա այս նկատումներն են որ զիրենք սարսափ կը մատնեն այսօր՝ եւ կը զահանդին լնտուարտ Թագաւորի գիւտնագիտական խիստ ճարպիկ նուաճումներէն: ԲԱՅ ՆԱՄԱԿ Առն ու Յ. Փախազան

Ընթերցողները գոյցէ զարմանաւ որ փոխանակ արձամարնելու ներկայս գրելով պատիւ կընեն այնպիսի մարդու մը որ ալ ու ձախ սպառնալիք կը տեղացնէ յասցէիս ի պատիւ բերանացի մէկ յայտնութեան թէ քաղաքին մէջ բնակող Տանթիստ Յ. Փախազանը նաեւ մասնակցութիւն ունեցած է ամուսնոյս նահատակման քստմեցուցիչ եղանակ մէջ, բարոյական պատասխանատուութեամբ, որ հանդուցալը պարզած էր ինծի իր պարագաներով: Ահա անոր սպառնալիքը: Թիւրքաւորութիւնը բազմապատկելու համար ամէն վախը ի գործ պիտի դնէ: Նոյնպէս պիտի աշխատի երկրորդ «Ճաստարի հայ յեղ Դաշնակցութեան մէջ» բրօշուրներէն հրապարակի վրայ չըծախուին (որոնց հասոյթով միայն պիտի կրնամ որոնք կըրնակել): Իբր թէ գրքին մէջ մատնութիւն պարտական է եղել: Տանթիստ ըրած այս սպառնալիքը վեց ամիսներէ ի վեր կը չըրի հրապարակի վրայ իր անուանով, եթէ նա ճանչնար անի փոխ գոնէ կ'ըսէ որ գիւտնագիտութիւնը կուենար իր անունով հրապարակի վրայ չ'ընալու: որով այս անգամ արդէն հրապարակի ծանօթ պատանալք մը իմ կողմէս ալ մամուլի նիւթ դարձնելու աւելորդ չ'մ համարներ, թողլով որ գիտակից ընթերցողները որակեն, Պտրնի, սպառնալը՝ չ'երբ չէ: Պէտք է ցոյց տաք տող մը, յառ մը որ մատնութեան կիւրքը կը «հայ յեղ Դաշնակց» գրքի մէջ մէջ Բալտի հոգաւոր կը բաղձալի որ ընդմիջու ջընջուէր սրտէս ձեր եւ ձերիներուն, գործուած ձերին մէջ մեղաւորութիւն ունեցած ըլլալու դժայնը, որ հանդիպում պարագային ինչ կը թուի թէ նահատակ ամուսնոյս արիւնը տակաւին տաք կը կաթկթի մատները: Երբէք չէի ուզեր իմ իսկական աւելումը այսպիս գրուածք մը հրապարակեալ որովհետեւ ապահովալս զիտում թէ մեծ ցաւ կը պատճառէ այն ոճիւրը նոյնիսկ գիտակից դաշնակցականներու մէջ: Մեղքը ձեր վիզը սօքմոր (*): Դուք ձեր անտեղի լեզու

(*) Այդ մարդը սօքմոր չէ եւ այդ տեղողը կրիլով իրաւունք չ'ունի, ըստ բժշկական խորհրդոյ որոշման եւ պաշտօնական թերթին գիւտնագիտական մը տպուկներէ միայն սօքմոր կ'անուանուի մարդ մը որ լոկ ատամնաբույժ ըլլալով հանդերձ իր արհեստին մէջ շարունակ գործածած սփիւնը եւ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐԻՐԻԱ

Սթանբուլ 10 յունիս, — վանտա չու սոն կիւնիւրտէ եւնիտէն էր մէնիլէր տէրտէսթ ոլունտուլար, Սիւաշլար, մուհիմաթ վէ տիւնա միթ թուրուլտու:

— Բուս հաղէթալարը Թիւրքիա նընէլան հարպ հաղըրըլընա տէ վամ իթմէսինէ տալիւր հալատի սաթ նէշը իթմէրտէ տիւրէր, կէսեա բուս սինորը պոյընտա թիւրքիէր թէլաշը հաղըրըլըլարտա ըմըլար, սիւաշ ալթընա ալընան բէտիթիէր սինորա կէսե տէրիլմէքտէ: Գիւրտուէրին գո մանտանլարը սիւաշը վէ հաղըր պուլունմագ իշիւն Միւշիւրտէն հէր կիւն թալիմաթ ալմագտա ըմըլար, էհալի ասքէրէրին հարէքեթընը կէօրիւպ, մուհարէ պէի մուհագպագ ատտ իտէյոր, Բէտիթիէրին էլպիսէսի վէ եէ մէքիէրի միւքէմէլ ոլմատըլը սէպէպլէ թաճիզ ոլուպ, գաշագ ըլլար էքսիք ոլմայոր:

Հէյէթի վիւքէլա Երլորըտա Սուլթան տալի հաղըր պուլըն տըլը հալտէ մէճիս իտուպ, ասքէրիյէ վէ պահրիյէ գուլվէթ լէրինին թէթիլի իլէ իշիլիզալ ոլուրմուշ, Սատրաղամ պիւր մըգ տար նէվիճատ մուհասէրէյէ թօր լարըն իզթիզասընը կէօթէրմիշ, Գրուպ ֆապրիզադընտան եէնի կէլէն թօրլարըն պիւր գըսմը Մաքթիթիւնիս Եօլլանմըլ ոլուպ, տահա գուլվէթի գըսմը տէ Անատուլյա նագլ ոլունմուշ, Գէլա եէնի գալէ թօրլարը իզթիլիզալ ըմըլ, էվլէթիլէր պաթթալ ի տիլէճէք, Սատրաղամ գուրշուն սաշըճըլարըն տալի իզթիզասընը պէյան իթմիշ, պու խուսուս տա միւհատէլէր վագը ոլմուշ վէ նիհայէթ Ալմանիտան Ե'նի ուսուլ գուրշուն սաշըճըլար սր բարիշ վէրիլմէսի գարարա ալըն մըլ:

— Սուլթան պու եաղտտ իւշ գըլ էվլէտտիլիյոր, հէր պիւր տամատա 25000 լիրա, չահնալէրէ պէշէրիւզ լիրա վէ Եէլիսիլ իսալամա 1000 լիրա վէրէճէք իմիշ:

— Գոնեա օվասընա 150,000 հէքտար արաղիի սուլաւագ իւշիւն 130 քիլօմէթրօ իրագ պուլընան պիւր կէօլտէն արգաշուպ սու կէթիլմէկէ գարար վէրիլմիշ վէ պու իշ Անատուլյա չըլմէն տըֆէրին միւթէհալտի ոլան Տէօյէպանգ նամ ալման պանգասը շիւքէթինէ իհալէ ոլունմուշ, Ամէլիտթա եաղըն կիւնտէ պաշլանապ, իքի սէնէտէն իք մալ իտիլէճէք իւլիշ, Պու սալէտէ Գոնեա վիլայէթի զըրտաթ վէ մահսուլաթ խուսուրընտա բէք իլէրլէյէճէք ոլորդընտան Ալմանիտա տէվլէթի 3000 խանէ Ալմանլարըն օրույա հիճրէթ իթմէ:

լէրինէ գարար վէրմիշ: — Թիւրք գոնթր-թօրիլէօրը Սաւսօն նամ հարպ վարօրը իսքէլէյէ չարքարագ, գաղանլարը բաթլամըլ վէ 4 աթէշճի աղըրճա եարէլէնմիշ տիւր:

— Մաքթիթիւնիս իսալաթը հագ գընտա ինկիլթէրանըն սոն նաթասընա Լօնտրատա Բուսիտան էլան ճէվապ ալընմամըլ իսէտէ, ալընաճագ ճէվապըն հէր հալտէ մուվաթըգ ոլաճաղը մէմուլ ոլու նիյոր, Գէլա գանն ոլունաղըլ իւզրէ, եաղընտա Սթանպուլտա տէվլէթիլին մուրախասլարըն տան միւրէքէպ պիւր գոնթէրանա թէճէմիւ իտէճէք վէ օրատա Մաքթիթիւնիս իսալաթը խուսուրընտա պիւր նոթա գալէմէ ալընուպ Պապը Ալիյէ վէրիլէճէք:

— Սթանպուլտա Արնաւուտ քէօյիւնտէ 200 խանէ եանմըլ վէ 50 քիշի թէլէֆ ոլմուշ տըր:

ՏԱԽԻԻՅԷ

Ֆէլսամ, Բրէնա հագրէթլէրի Սօֆիայա ալտէթ իթմիշլէր տիւր:

— Բրէնա նաթօլիօն Սթանպուլտան ալտէթլէրինտէ Սօֆիա սթա սիօնընտա Բրէնա Ֆէրտինանտ հագրէթլէրինտէն գարշըլանուպ սէրայա կէթիլիլիշ ոլտըլը տիւն քի Սօֆիա կաղէթալարը եաղմըլար տըր:

— Գուպուրկ Բրէնսի վէ Բրէն սէսի յունիս 2տէ Սօֆիայա թէշրիթ իտուպ, Ֆէլսամ, Բրէնսիլիզէ միսաթիւր ոլաճագլար:

— Տալիլիյէ նաղըրը Մ. Թաքէվ ինթիլսապաթ միւհասիպէպի իլէ պիւթիւն Պուլկարիւլը կէզուպ, ալիլմացիա իթմէսինտէ 800 նութգ իրատ իթմիշ, Պու սէպէպլէ հըսս իթմիկի Եօրիւնըլընը չըգարմագ իշիւն Գարըսպաթա թէպուլի հալայա հիտէճէք իմիշ:

— Միւթէվէթա միլիօնիսթ էվլօկիա կէօրիլէվին միւրադընտան տուլար Մ. կէշուվա գարշը պուլկար հիւքիլմէթի թարաֆընտան ալըլան տալա Սօֆիա իսթիւնաթ մահքէմէսինտէ բուլէթ ոլունուպ, Պուլկար մահքէմէլէրին մէքիւր տալարը մուհաքէմէ իթմէկէ սէհիլէթի ոլմատըլընա գարար վէ իրիլիշ վէ իլամը թէմիլիշ իհալէ ոլունմուշ տըր, Բարանըն չօղըլը նաղարա ալարագ պաղըլէ վաթը քէրամ պիւր հալ վէ պիւր եօլ պուլուպտէ իշի Պուլկարիտա պիլթիլմէկէ չալըլիյորլար, պուպապտա միւրիսթէրլէր վէ հաքիմ լէր պէյնիտէ միւքէքէրէլէր ճէր եան իտէյոր:

— Եու կիւնլէրտէ Պուլկարիա նըն էքսէրի թարաֆլարընտա եաղմուր եաղմագտա ոլուպ, պիւթիւն էհալի վէ խուսուսի շիթթիլէր սէվիլմէքտէ տիւրլէր:

— Բուսուրգտա էվլէլիքի կիւն չիթիլմէ մէքթէպի թալէպէլէ:

Բրինտէն կանէվ հօճասընը աղըրճա եարէլէմիշ վէ թէլէֆի նէֆս իթմիշ տիւր:

Ինկիլթէրու վէ ԲՈՒՍԻԱ

Բիվալտա ինկիլիզ վէ Բո սհիւքիւմտարլարըն կէօրիւշմէլէրի բէք մուհիպպանէ ոլմուշ տըր, Գրալ Էտուարտ Զարը ինկիլիզ ամիրալը թէսմիյէ իթտի, Մ. Սթօլիլիւնէ վէ սէրայ նաղըրընայ վիքթօրիա պէօյիկ խաշընը վէ Մ. Իսվօլքիյէ բէսմիլի իհտա էյլէտի:

Գրալ Էտուարտ Բուս խաթիճիյէ նաղըրը Մ. Իսվօլքի իլէ ուզունճա կէօրիւշտիւ պուտէ խաթիճիյէ միւլթէլարը սիւր Հարտինթ իլէ ուզուն պիւր իսթիլարէ իթտի Մաքթիթիւն մէսէլէսին տէն տուլար, պու միւլազաթլարըն նէթիճէսի օլարագ իշպու մէսէլէտէ տահա մուլթաղամ պիւր իթթիլիպագ հասըլ ոլտըլը Բէվալտան պա թէլէկրաֆ պիլտիլիլիյոր:

— Թիթիլիստէն յունիս 10 թարիլիլի պիւր թէլէկրաֆա նաղարէն, Բուսիա Էքսարըք նիքօն արքեպ, սինթ տալիլէսինին նէր տիլէնլէրի իւլէրինտէ գաթլ ոլունմուշ բէվօլվէր տարպէլէրի իլէ, Պէրապէր պուլընան բահիպ տալիլ աղըրճա եարէլէնմիշ տիւր, Գաթիլիլէր գաշմըլար:

ԱՃԷՄԻՍՏԱՆ

Լօնտրա 11 յունիս, Ա. Բէօրէ, Բրին թէհրանտան Տուլորըլ իւզրէ, թարտ սւ աղլ իտիլմէլէրի Եահտան վտտ ոլընան սէրայ բէճալարընտան էմիր Պահատուր վէ տիլէր պէշ սէրայլըլար թէքլար սէրայա ալընմըլար:

Եահնը վալարընը անտըրմագ վէ անլէրին իճրասընը իսթէմէք իշիւն սէրայա կիտէն 14 մէթէպէր զաթլարտան 3ի թէվգըթ ոլունտը:

Պահատուրըն ատաւարը թէլէկրաֆ թէլլէրինի քէսմիլլէր վէ եաղմուշ կիտէն մէմուրլար իւզէրինէ աթէշ իթմիշլէր:

ՕԱՐՈՍ ԱՏԱՍԸ

Սամօս ատաքընա եարէլէնէն թիւրք ասքէրլէրի «Իզլէթտին» վարօրը իլէ Սթանպուլա նագլ ոլունտըլար, պուլարտա պիւր բաշա վէ պիւր Եիւզպաշը տալի վար տըր:

— Սամօսըն անվալը հաղըրէսինտէն տուլար էլան տէվլէթլէր միւտալիլէ իթմէյօրլար, Աթինտան պիլտիլիլի իւզրէ, ատանըն Մէճիլի Մէպուսան Բէյիսի Սօֆօլիս, վէ տիլէր չօղլարը, Աթինայա գաշմըլ ուպ, ինկիլիզ էլիսի իլէ արիզ ամիգ կէօրիւշիւշ, Սամօստան էհալի հիճրէթ իթմէքտէ իմիշ, կէսեա ատանըն Բրէնսի Գրաղիս տալի Սամօստան չըգմըլ, Նիմիլիք

իտարէ թիւրք ասքէրլէրի էլ ինտէ պուլունիյօր, Բրօթէսթ իտէն մէպուլար վէ ասքէրէ գարշը սիւաշ չէքմիշ օլան Սամօսըլ Բօլիսլէր մուհաքէմէ իտիլէճէքլէր, Բահիպ վէ բաբաղլար էհալիլին պիւր գրամը իլէ Սուլթանա աղըլ սէտագաթ իթտիքտէն մատա, քիլիսէլէրսէ տալի տուլար օգուլուշար:

Մ Ա Ր Ո Ք

Մարոք ուլթանը Ապտէլ-Աղլի զին պիւրտէրի ոլուպէ պիւր վագըթտան պէրու Դէնտիլին Մարօք սուլթանը իլան իթտիլէն Մուլա-Հաֆիտ քէմալը թանթա նա իլէ Մարոք բաթիթաթը օլան Ֆէս չէհրինէ կիւրմիշ տիւր:

ԳԱՐԱՏԱՂ

Բրէնա նիքօլանըն Էմիրինէ սուր գաստ մագսէտի իլէ Սեբպիատա եարըլմըլ պոպալար պուլունմուսը չու իքի ուֆագ հիւքիլմէլլէր պէյնիտէ պուտտէթ հասըլ իթմիշ ոլուպ, պու կիւնտէ սըպ էլիլիսինին Չէթինէտէն կէրի չաղըրըլմատըն սէպէպ ոլտու, Եու հալտէ Պէլլարտ վէ Չէթինէ պէյ, նիտէ միւհատէպաթը բօյօթիլի միւհագաթի ոլմուշ տըր:

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԻ

ՁԱԽԻԻԷ

ՊՈԴՂՏԱՅ			
Վալօն	100 քիլօ	19	50-2120
Արագա	57-62 լիպ	12/16	20
ԱՐՔԱ			
Վալօն	100 քիլօ	13-50/14	
Արագա	45-52 լիպ	7.7.60	
ԵՈՒԼԱՅ արագա	33-36 լիպ	5-5-40	
»	100 քիլօ	10.50/11	
ՁԱՎՏԱՐ արագա	52-57 լիպ	9-10.10	
ՆԱՍՈՒԼԱ	100 քիլօ	17-19	
ՏԱՐԸ արագա		7.60-8.40	
ԲՈԼՈՂ արագա	55-60 լիպ	17.18	
ՄԻՍԻՐ		11-12	
Կիւնտէ վալօն	15/26	վէ 40-50	
» ապլ կէլմէքտէ	վալօն մուսէլէս	սարօլէս 20 քիլ	արագա մուսալ լիս քէլա նարօլէս 20

ՊԱԳԱԼԻՅԷ

Վարնա քիւրաքընտա պաղպալիլէ մալլիլին պու կիւնքի ֆիլաթը, քիլուն ֆրանք իլէ	1.95-2.20
ՆԱՎԷ	
Եէլէր նէմյէ	90
Եէլէր քէմէլ սանտը	46-
Բիլիլիճ ճէնօվա չուվալը	45-
» Ֆիլիպէ	—
» Ինկիլիզ »	33.50
Բիգօր »	50-
ԿԱՁ Սանտըլը	10.70
Չէթիլի կաղը քիլօ	1.30-1.35
ԳՈՒՐՈՒ իւզիլմ	75-
Եուսուրթա 100 աթիլի	4-40

«ԵՐԿՐԻ ՁԱՅՆԸ»

Գրալան, Բաղախան Հասարակական շաքարաքիւրք

Բաւալնորպաղորքիլն

Թիթիլիս	Տարիկան 4 րոպի
Գաւառ	» 4 ր. 50 կ.
Միլիլի	» 3 տար
Բաւալնա	» 15 ֆրանք:

Եւրագր. Լիւնան հասըլն
Բէտա քօրօն «Սի կրի Ձայն»
Թիթիլիս

Տպարան միւրալնիս վատա

Издатель: Д-ръ М. Торосьян